

Tänktank Örebro

Tjugotalet ingenjörer och teknologer hade först ägnat en heldag åt att klura på olika problem kopplat antingen till kollektivtrafik, eller livsmedel. Ett genomgående drag i Örebro såväl som på tidigare platser var en iver att få börja leverera lösningar, samtidigt som en lätt frustration kom fram när deltagarna påmindes om att dag ett handlade om problemformuleringar och definitioner. Dag två, då skulle man få lägga pusslet och komma med svaren.

Hur ska vi kunna få fler att äta närodlat? Hur öka hållbarhetstid och självförsörjningsgraden med nya tekniska lösningar? Två av grupperna gav sig på livsmedelsidan av frågeställningarna och regionens utvecklingsdirektör Petter Arneback inledde sitt anförande under presentationsdagen med sina ögon just på dessa utmaningar.

I Örebro finns ganska många arbeten inom livsmedelsindustrin, bland annat inom sylt och korvbröd. Men hur ska fler företag kunna komma till här, undrade Arneback.

Andra caset, om kollektivtrafik i växande städer, handlade både om miljö och kostnadseffektivitet. Örebro växer med ca 2000 pers /år. Arneback poängterade behovet av att skapa goda omständigheter för vardagsresor. En fråga som blir än mer aktuell med regionförstoring i tankarna. Ur ett attraktivt stadsperspektiv ser vi utmaningar med trängsel och buller, avslutade Arneback.

Därefter inleddes själva presentationerna från tänktankarna, där första gruppen kläckt en smart idé till en lika smart förpackning.

Bäst före, är snart ett minne blott, började de sitt anförande.

Tanken är att deras förpackning visar hur färsk maten är. Ibland är bäst före missvisande. Gruppen ville därför ha en förpackning som dels förvarar livsmedel på ett mer hållbart sätt, dels minskar soporna genom att vara återvinningsbar och framför allt, ska den signalera när livsmedlet håller på att bli dåligt genom att byta färg.

Förpackningen ska vara flexibel och fyllas på med önskat livsmedel i lösvikt. När man använt förpackningarna lämnas de in i affären vid en pantstation och konsumenten får nya. Idén väckte ganska stort gillande i publiken. Rektorn för Örebro universitet, Jens Schollin, passade på att dela ut sitt visitkort till grupplemmarna när han anträdde scenen för att delta i paneldiskussionerna.

Nästa grupp kallade sin idé för Öretuben – för alla persontransporter i en växande stad. Gruppen ville lösa framtidens trafikproblem och bli bilfria. Alla har någon gång suttit fast i trafiken, blivit frustrerade över tidsåtgång och utsläpp och där ska Öretuben lösa upp knutarna. Öretuben är förenklat ett rör med flera sektioner. En för ett futuristiskt smalare svävsande magnetåg, en för cykel och gångbana och en för infrastruktur i form av exempelvis el, tele, fiberoptiska kablar. Tunneln ska kunna ledas under jord, på mark och över mark.

Gruppen ser sin innovation som en snabb, säker och enkel trafiklösning. Den ska dessutom förses med solceller där det är lämpligt och till största delen vara genomskinlig. Visionen är att tuben ska knyta ihop Örebros intressanta platser. På sikt skulle man kunna bygga en angoringsparkering utanför staden och så ska man kunna använda tuben när man ska ta sig närmare centrum. I nuläget ser gruppen sin idé

som ett möjligt komplement till befintlig transport och infrastruktur. Lättast att applicera i befintlig infrastruktur vore att leda tuben över väg. Gruppen och även åhörare var optimistiska till innovationen, men det framfördes även att korsningar och tvära svängar kan vara en utmaning.

Även här skedde viss uppvaktning efter presentationen, då Fredrik Idevall, utvecklingsledare, trafik- och samhällsplanering, Region Örebro län gärna ville bjuda in gruppen till sin arbetsplats för att höra mer om deras idéer.

Tredje gruppen hade en tanke på att ta närodlat till en ny nivå. Ett växthus hemma, eller i kvarteret och en professionell odlare som kommer dit.

Ett eget ekosystem med uppvärmning från spillvärme från industri återanvänt renat spillvatten. Odlaren kommer till dig och sköter växthusets behov, som annars till stor del är automatiserat med fjärrövervakning för temp, bevattning, ljus mm.

För konsumenten ska maten göras lättillgänglig, färsk, nära, miljövänlig och även innehålla minskade mängder sopor, då inga förpackningar behövs. Dessutom ska man kunna leda syrerik tilluft i hemmet och innovationen innebär att man även kan odla tropiska matvaror i Örebro.

För odlaren innebär detta ökad lönsamhet genom att de inte behöver grossister och leverantörer, inga transporter och därmed inte heller några transportskador. Gruppen ser sin lösning som något som öppnar nya möjligheter för nya bönder, men ser även konkurrens från egenodling, matkasseleverantörer och torghandel. Odlingen blir ett komplement till livsmedelsinköp i butik då man troligen inte kan odla allt.

Utöver dessa grupper fanns ytterligare två grupper med i tänktanken. Den ena föreslog ett snabbt och miljövänligt distributionssystem för olika varor. Systemet skulle inbegripa en funktion liknande den rörpost som finns på många sjukhus. För leveranser utanför området som nås med rören föreslog gruppen leverans med drönare. Beställningar ska kunna göras dygnet runt, liksom leveranser.

Den andra gruppen var inriktad på en kollektivtrafiklösning, en sorts reseplanerare. Lösningen går ut på att man ska kunna skraddarsy sin resa utifrån parametrar som miljöhänsyn, tid och pris. Som del i detta ser de möjligheten med ett nytt sorts fordon. En sorts självkörande bilkapsel man kan beställa hem och som sedan länkar ihop med andra när det kör ut på "huvudleder". Sammanlänkningen ska möjliggöra högre farter och högre bränsleeffektivitet.

Efter presentationerna inleddes en paneldiskussion som modererades av Karin Klingens-tjerna.

Panelen bestod av:

Marie-Louise Forsberg Fransson Regionråd

Tony ring oppositionsråd Karlskoga

Jens Schollin, rektor Örebro universitet

Marie Söderqvist, vd livsmedelsföretagen

Regionrådet Forsberg Fransson inledde med att konstatera att Örebro län är så långt från storstadsnoderna att det vill till gott regionalt samarbete för att lyckas. Hon fann tänktankarna inspirerande och gillade särskilt de till synes enkla lösningar på komplexa problem som vissa grupper presenterade.

I Regionen har de jobbat aktivt för att handla mer ekologiskt och närodlat. Mycket av problemen ligger i förpackningen, inte minst för storkök. Storleken på förpackning med ekovaror och närproducerat är ofta för små. Om offentlig sektor går före o köper så kan emellertid kostnaderna minska.

Forsberg Fransson menar att Örebro län skulle kunna gå i bräschen för en sådan utveckling.

Marie Söderqvist, VD på livsmedelsföretagen, har sett urban gardening på nära håll i New York, men med växthusgruppens idé blir det automatiserat, digitaliserat och öppnar upp för en ny yrkesgrupp av odlare.

Hon förklarar sin roll förenklat med att alla som gör mat är medlemmar hos oss. Drar du upp utan att skära så är du inte med oss, men när man skurit så är det livsmedel. Livsmedelsbranschen är landets fjärde största. Det är emellertid också den industrigren med minst andel ingenjörer. Söderqvist menar att hennes bransch skulle behöva fler.

Hon avslutar med tanken att civilingenjörer och nutritionister oftare borde slå sig samman och tänka ihop.

Oppositionsrådet Tony Ring blev förtjust i förpackningsidén och menade att riktigt bra innovation ibland ser så enkelt ut att man blir irriterad över att man inte kommit på det själv. Alternativt för komplicerat för att man alls begripa. Han tilltalades av själva idéprocessen med tänktankar och höll även med om vikten av de frågor som diskuterades. Resultaten tyckte han återspeglade väl vad man kan få när ingenjörer erbjuds möjligheten att vara kreativa. Ring poängterade emellertid också vikten i att hitta bra samverkansformer. En bra innovatör och en bra entreprenör är en nödvändig kombination och därför ska man vara klok och ta in hjälp.

Han lyfte slutligen det faktum att buss från Karlskoga tar jättelång tid. De kommer gå två gånger i kvarten vid pendlingstid, men om man studerar åker man bil. Särskilt intressant då med kreativa kollektivtrafiklösningar.

Jens Schollin, rektor på Örebro universitet, poängterade behovet av goda innovationssystem, finansiering och bra informationsförmedling.

Han höll med Tony Ring om att bussen tar för lång tid och charmades av Öretuben. Speciellt om kollektivtrafiklösningen drevs som rörpost vore det intressant, sa han.

Ur utvecklingssynpunkt menar Schollin att det är mycket viktigt att skapa noder där universitet och verksamheter kan mötas även utanför science parks. Det behöver vara närmare och mötena måste ske med större geografisk spridning.

Sveriges Ingenjörers samhällspolitiska direktör Peter Larsson avrundade dagen med några reflektioner kring innovation och entreprenörskap. Konceptet att låta några under en väldigt begränsad tid fokusera på ett begränsat problem har visat sig väldigt fruktbar och är något vi vill utnyttja i tänktankarna, säger Larsson.

Han betonar vikten i att släppa loss idékraft och därefter kommersialisera. Intressant blir det att göra de tillsynes hialösa kombinationerna som frigör innovationskraften, avslutar Peter Larsson.

Varför är då innovation viktigt? Hallendorf svarade på sin egen fråga med att det var en viktig anledning till att Husqvarna överlevt i 325 år på samma ort.

Det handlar om rätt människor, som har drivkraft att genomföra sina idéer genom ofta ganska krångliga, långsamma och ibland motvilliga processer. Det ligger i sakens natur att när man kommer något nytt så stör det existerande förhållningssätt och för med sig motstånd. Hallendorfs ansvarsområde inom Husqvarna rör primary development och handlar om att se morgondagens produkter. Det är inte alltid spetskompetensen som är viktigast, utan rätt människotyp. Kunskap är självklart viktigt, men entreprenörstyp är det

han talar sig varmast för. Någon som orkar pusha sina idéer genom organisationen. Sverige sedan må vara topp tre i världen på att skapa idéer, men troligen inte topp tre på att ge dem förutsättningar att förverkligas.

Efter Johan Hallendorfs föredrag följde en paneldiskussion med utgångspunkt i tänktankens utmaningar och resultat, men även innovation ur ett bredare perspektiv.

Moderator Karin Klingenstjerna

Panel:

Hans Göran Johansson, KSO Värnamo menade att om man inte ständigt är med ute och lyssnar av, utan enbart driver processer hemma så hamnar man på efterkälken. Näringslivet, småföretag och underleverantörer är stort i regionen. De kan behöva hjälp att öka medelstora företag att öka sin produktion även utan fler anställda. Det måste gå, annars drar de.

Joakim Brobäck, operativ chef på Jönköpings Universitet betonade vikten av att inte bara utbilda ingenjörer i ingenjörskap utan forma dem inom projektledning och andra kunskaper som krävs för att skapa och verka på marknaden. Ingenjörerna från Jönköping är attraktiva på arbetsmarknaden, inte minst för att de också får med sig en sådan bredd.

Ulrika Geeraedts, Regional Utvecklingsdirektör i Region Jönköpings län poängterade att skatteintäkter minskar och befolkning ökar och att det därför behövs radikala förändringar för att hantera morgondagens välfärd. Regionen har stora utmaningar, men även förutsättningar. Idéer finns det, men det krävs även en blandning av små förbättringar hela tiden, men också modet att våga ta stora steg ibland. Problemet är inte tekniken, exempelvis med förarlösa bilar, ofta kan problemen ligga mer i hur samhället ska komma ikapp med juridiken.

Göran Henriks, chef på Kultorum i Jönköping bidrog även han med en blick in mot framtiden. Han betonade att vi blir personorienterade och bejakar vår egen självständighet. Framtiden kräver av oss att vi inte flyttar människor utan flyttar kunskapen istället. Hur får vi då en distribution av hälso- och sjukvård anpassad till morgondagen? Där behöver vi ingenjörerna.

Håkan Jansson, ordförande i regionstyrelsen för Region Jönköpings län konstaterade att Jönköping är en fantastisk region. Det mest intressanta projektet just nu är järnvägssatsningen. Jönköping blir ett centrum när de två nya spåren läggs. Man blir emellertid orolig om den lokala underleverantörsindustrin inte kan leverera till bilindustrin utan blir utkonkurrerade. Jönköping har enorma utmaningar för att få detta att fungera. Han lyfte rekrytering av spetskompetens som en avgörande del av framtidens framgångsekvation i länet.

"Hur ska ingenjörernas släppas in för ökat extra allt?"